

DEFINISANJE OSNOVNIH POJMOVA

- Odnos programa i programiranja
- Odnos programa i kurikuluma
- Važnost konteksta u kojem se kurikulum ostvaruje
- Odnos teorijskog modela kurikuluma i vaspitne prakse
- Izgradnja humanistički usmerenog kurikuluma

Odnos programa i programiranja

- **program** se pravi : može biti statičan i dovršen
- **programiranje** je posao: kontinuiran i dinamičan proces
- **program** je nužno uopšten i apstraktan
- **programiranje** v-o rada sa grupom dece je konkretan posao
- programiranje je neposredno povezano sa v-o praksom i to dvojako :
 1. Proaktivno – kao nešto što prethodi i usmerava konkretnu pedagošku akciju
 2. Retroaktivno – kao nešto što sledi i uslovljeno je prethodnom pedagoškom akcijom

- svaki vaspitač “programira” svoj rad i ceo vaspitni proces tako što vrši izbor onoga šta će , kada i kako da radi sa decom polazeći od svojih zamisli i programskih zadataka ali uzima u obzir i iskustva iz prethodnog rada
- u novije vreme u upotrebi je sve više termin “kurikulum” i to u značenju **vaspitno-obrazovnog procesa** → kurikulum je ono što se događa između učitelja i učenika → nije statičan, već proces koji teče → odvija se u dinamici među ljudima, u vremenu → u osnovi je praktičan jer se tiče onoga što ljudi rade → nije program, niti plan, niti kurs
- postoji nacrt kurikuluma i on sadrži i program (šta će se i zašto učiti, odnosno raditi) i plan (kada će se učiti) ali sam kurikulum nije direktna i doslovna realizacija programa i plana

- odnos između njih: mapa (plan i program) i teritorija (kurikulum)→mapa je samo slika, nacrt nekih osnovnih karakteristika teritorije; ona može pomoći da se na teritoriji snađemo →poznavanje mape jednog grada nije dovoljno da neko bude dobar turistički vodič po teritoriji koju ona prikazuje
- pojmu prihvatljivom za nas odgovara izraz RAZVIJANJE KURIKULUMA→samo razvijanje otvorenog kurikuluma je vaspitni proces;vaspitni program nije dat pre vaspitnog procesa→dati su problemi, ciljevi i načela a PROGRAM je način oblikovanja samog života u dečjem vrtiću

- ukoliko se programiranje shvati kao način oblikovanja života u dečjem vrtiću onda je ono daleko više od vremenskog raspoređivanja programskih sadržaja i izbora metoda i postupaka kojima će se ti sadržaji prezentovati deci
- u tom slučaju, ono ne obuhvata samo planiranje strukturiranih sekvenci učenja i podučavanja (usmerene aktivnosti u načoj terminologiji) već **ukupan zajednički život u vrtiću** → to znači vrstu odnosa među decom i između njih i vaspitača
- oblikovati život znači **odlučivati o tome kako će se živeti i šta će se raditi**

- zvanični program je samo polazište koje se smešta u konkretni kontekst (konkretne uslove rada, konkretnu grupu dece) i sa njim usklađuje, reinterpreтира i menja → sa druge strane, uključuje i oblikovanje tog konteksta (strukturiranje prostora i vremena, načina grupisanja dece , preciziranje položaja kako dece tako i vaspitača i drugih odraslih)
- podrazumeva svesno promišljanje i **sistematsko preispitivanje** i proveravanje sopstvenih zamisli, pretpostavki, ciljeva s jedne strane, i stvarnih postupaka i njihovih efekata, s druge strane

➤ obavlja se prvo u okviru samog programiranja i to na različitim nivoima:

- godišnjeg programa i plana rada sa datom vaspitnom grupom
- mesečnih ili nedeljnih planova(odnosno programiranja jednog ciklusa ili teme)
- planiranja jedne aktivnosti
- praćenja napredovanja dece i sopstvenog rada
- na taj način programiranje postaje deo integralnog stručnog rada vaspitača, deo jedinstvenog CIKLUSA koji obuhvata:

programiranje

rad u grupi

evaluaciju(samoevaluaciju)

Odnos programa i kurikuluma

- najčešće korišćeni izraz u literaturi :
program → cilj, svrha , zamisao, namera, nacrt, raspored → on je nešto više od samog navođenja sadržaja (građe), onoga što se mora znati i umeti : kakve poglede, stavove, interese, ...steći (*Jelavić, 1993.*).
- **kurikulum** → sadržaj edukacije (nastavni plan i program), kurikulumski sistem (planiranje, primena i vrednovanje), kurikulumске teorije (tehnike kurikulumskog planiranja, odnosno razvoja kurikuluma) → operacionalizacija koncepta kurikulumskog razvoja

Kurikulum podrazumeva (Spodek) :

- a) izlaganje teorijskih osnova na kojima se temeljio plan i program(izbor i raspored sadržaja)
 - b) nudili su se određeni udžbenici, različiti materijali(kurikulumski paket)
 - c) iznosili su se potrebni uslovi ili standardi za planiranje, izvođenje i evaluiranje rezultata
- u većini teorija smatralo se da :postoje poznati propisi za vaspitnu praksu; teorija nije ograničena kontekstom (društvenim, socijalnim i kulturnim); na makronivou nije ograničena ustanovom, okruženjem i osobljem koje radi u njoj)→najčešće se kurikulum posmatrao kao tehnički plan za dostizanje unapred određenih i merljivih ciljeva

Važnost konteksta u kojem se kurikulum ostvaruje

- kontekst - mnoštvo varijabli: šira društvena zajednica, škola, razred, vrtić, i sl. → model koncentričnih krugova među kojima postoji stalna interakcija
- komponente konteksta : **strukturalni kontekst** se odnosi na prvi krug : grupu u vrtiću, vrtić i ustanovljenje uloga i odnosa u grupi → na te grupe deluju “operativne procedure” → vaspitačeva verovanja, vrednosni sistem koji on zastupa
- **sociokulturni kontekst** : varijable šireg društva, npr. sociodemografska slika- socijalni, politički i ekonomski uslovi

- rezultat kombinovanja ova dva konteksta je vaspitno – obrazovna praksa kao **kombinacija vaspitačeve vrednosne orijentacije, znanja i njegove akcije**
- jedni autori se bave kurikulumom, drugi kontekstom
- vaspitač u orijentaciji na kontekst ima važniju ulogu u primeni kurikuluma jer od njegovog sistema vrednosti, znanja i akcije zavisi praksa
- nijedna od koncepcija ne vidi vaspitača kao nekoga ko razvija i konceptualizuje kurikulum

Odnos teorijskog modela kurikuluma i vaspitne prakse

- rezultati istraživanja primene kurikuluma pokazuju da postoje 4 nivoa kurikuluma:
 1. službeni, pisani tekst s koncepcijom koju zastupa
 2. nivo ustanove koji ga prihvata, prerađuje i prilagođava svojim uslovima (fizičkim, oragnizacionim, sociopedagoškim, kulturnim i tradicijskim)
 3. nivo vaspitača koji ga prihvata ali i prerađuje i interpretira na svoj vlastiti način
 4. nivo vaspitačeve realizacije programa u praksi (teorija o akciji i teorija u akciji)

Izgradnja humanistički usmerenog kurikuluma

- Koraci - definisanje osnovnih postavki o:
 - prirodi razvoja i učenja deteta
 - prirodi i funkciji vaspitanja i obrazovanja
 - uređenju i organizaciji instutucionalnog konteksta
 - načinu učestvovanja roditelja
 - kako će se planirati (izbor sadržaja, kako će se učiti i poučavati)
 - kako će se vrednovati napredovanje dece i vaspitača
 - kakve su mogućnosti primene u drugim uslovima(didaktička komponenta)

- kurikulum se ne donosi unapred, strogo određen i završen
- gradi se i razvija zajedničkom akcijom praktičara, po potrebi i istraživača
- gradnja ili razvijanje kurikuluma znači prevođenje vaspitno – obrazovne koncepcije u vaspitnu praksu
- na osnovu zajedničke analize i rasprave potvrđuju se, odbacuju, dograđuju i stvaraju novi →dalje se dograđuje i usavršava kurikulum
- gradi se i razvija na osnovu konkretne prakse → akcenat se stavlja na načine, postupke i metode rada a manje na programske sadržaje →zato se više smatra istraživanjem vaspitno – obrazovne prakse

- novina ovog pristupa – praktičar istražuje svoju praksu, proverava teorijske hipoteze
- razvijanje kurikuluma je pokušaj prevladavanja jaza između teorije i prakse
- više je usmereno na akcijski pristup istraživanju u kome su praktičari istovremeno i istraživači
- novi pristup reflektuje se na celokupnu vaspitno – obrazovnu praksu jer se menja stručni profil vaspitača